

29 398 Maatregelen verkeersveiligheid

Nr. 931 Brief van de minister van Infrastructuur en Waterstaat

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 april 2021

Een voorwaarde voor het rijbewijs is dat een rijbewijshouder aan de medische voorwaarden voldoet om veilig de weg op te gaan. Om vast te stellen of een persoon met een medische aandoening rijgeschikt is, zijn er in de Regeling Eisen Geschiktheid 2000 (REG2000) voor verschillende aandoeningen verplichtingen opgenomen, zoals het moeten ondergaan van een medische keuring of een rijtest. Op basis van de informatie uit het keuringsproces besluit het CBR of iemand rijgeschikt is.

Uw Kamer heeft meerdere malen aandacht gevraagd voor de eisen uit de REG2000 en mij gevraagd te bezien of deze aansluiten bij de nieuwste wetenschappelijke inzichten op het gebied van medische rijgeschiktheid. De afgelopen jaren heb ik in dit kader meerdere adviesaanvragen ingediend bij de Gezondheidsraad (GR). De Commissie Rijgeschiktheid van de GR beoordeelt of er aanpassingen in de regelgeving nodig zijn en adviseert mij waar er binnen het wettelijk kader ruimte genomen kan worden, zonder dat de verkeersveiligheid hiermee in het geding komt. Diverse adviezen van de GR hebben er de afgelopen jaren toe geleid dat er versoepelingen zijn doorgevoerd. In april 2021 is de REG2000 aangepast, waardoor mensen met ADHD geen verplichte rijtest meer hoeven te doen, behalve als de psychiater dat noodzakelijk acht. De regels omtrent medicatie worden vanaf april 2021 steeds aangepast naar de nieuwste rijvaardigheidsadviezen en zijn versoepeld voor antidepressiva. Tevens hoeven mensen met een werkende pacemaker niet meer te worden herkeurd.¹

In september 2020 heeft uw Kamer een motie aangenomen waarin wordt gevaagd om een nieuw advies van de Gezondheidsraad (GR) over de rijgeschiktheid van mensen met ASS (autismespectrumstoornis) en de bevindingen hiervan zo spoedig mogelijk aan de Kamer mee te delen.²

In het schriftelijk overleg over de stand van zaken bij het CBR (Kamerstuk 29 398, nr. 881) heb ik u geïnformeerd over het advies dat ik aan de Commissie Rijgeschiktheid heb gevraagd omtrent medische keuring en de verplichte rijtest die mensen met ASS dienen af te leggen. Aanvullend heb ik het lid Hagen (D66) in het notaoverleg CBR van 19 april jl. toegezegd de Kamer voor de zomer te informeren over het advies van de Gezondheidsraad.

¹ Kamerstuk 29 398 nr. 911

² Kamerstuk 29 398, nr. 853

Het advies van de GR is op maandag 26 april gepubliceerd en is als bijlage bij deze brief gevoegd.³ Ik wil de GR danken voor dit zorgvuldige advies. In deze brief reageer ik op het advies van de GR.

Huidige situatie

Mensen met ASS die voor het eerst een rijbewijs aanvragen moeten gekeurd worden door een psychiater en een rijtest afleggen. Bij de medische keuring onderzoekt de psychiater de examenkandidaat op een aantal risicofactoren. Vervolgens volgt een rijtest om te kijken of de examenkandidaat rijgeschikt is om veilig deel te nemen aan het verkeer. Als er geen twijfel is over de rijgeschiktheid van de examenkandidaat, kan hij of zij vervolgens een rijexamen reserveren bij het CBR.

De GR geeft aan dat in de periode 1 juni 2019 tot 15 december 2020 7380 mensen op de Gezondheidsverklaring ten behoeve van de rijbewijsaanvraag hebben aangegeven ASS te hebben. 25,7% van deze mensen ziet op enig moment in de procedure af van een vervolg.

Bij de kandidaten die de procedure wel voltooien, blijkt de meerderheid van de examenkandidaten met ASS na de verplichte rijtest volledig rijgeschikt (73%) of beperkt rijgeschikt (24,6%). In totaal wordt 2,4% ongeschikt bevonden.

Een medische keuring is verplicht op grond van de Europese regelgeving. In meerdere Europese landen wordt aanvullend op de medische keuring een rijtest afgenomen bij mensen bij ASS.

Advies Commissie Rijgeschiktheid

Wetenschappelijke literatuur

De GR geeft aan dat de wetenschappelijke literatuur niet eenduidig is over de invloed van ASS op de rijgeschiktheid. Er zijn onderzoeken waaruit blijkt dat ASS een gunstige invloed kan hebben op de rijgeschiktheid, omdat mensen met ASS zich over het algemeen goed aan de verkeersregels houden. Anderzijds zijn er ook onderzoeken die laten zien dat ASS een ongunstige invloed kan hebben op de rijgeschiktheid door problemen in de informatieverwerking of taakuitvoering waarmee ASS gepaard kan gaan. Uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat mensen met ASS meer en bij voorkeur ook gespecialiseerde training nodig hebben voor het halen van een rijbewijs.

Vervallen algemeen verplichte rijtest

De GR adviseert om de verplichte rijtest voor mensen met ASS te laten vervallen en het CBR de mogelijkheid te bieden om op basis van het advies van de keurend psychiater een rijtest af te nemen.

³<https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2021/04/26/rijgeschiktheid-bij-ass> en Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Geen differentiatie vooraf mogelijk

Aanvullend geeft de GR aan dat het niet mogelijk is om op basis van wetenschappelijke inzichten, of aan de hand van gevalideerde screeningsinstrumenten, vooraf te differentiëren naar type ASS en een selectie te maken van kandidaten die waarschijnlijk niet of beperkt rijgeschikt uit de rijtest zullen komen. De mate waarin ASS invloed zal uitoefenen op de rijgeschiktheid zal per individu vastgesteld moeten worden.

Keuring door psychiater

De GR houdt vast aan het standpunt dat zij in eerdere adviezen heeft ingenomen, namelijk dat de medische keuring moet worden uitgevoerd door een psychiater die kennis en ervaring heeft op het gebied van ASS en die niet zelf de behandelaar van de betrokkene is.

Gespecialiseerde rijopleiding

De GR beveelt aan dat mensen met ASS een gespecialiseerde en gerichte rijopleiding volgen die is aangepast aan hun behoeften en mogelijkheden. Ook geeft zij aan dat er verspreid over het land voldoende rij scholen moeten zijn die hiervoor gekwalificeerd zijn.

Kwaliteit keuringen

De GR geeft aan dat de kwaliteit van medische keuringen niet altijd als voldoende wordt ervaren door degene bij wie deze wordt afgenomen. De GR beveelt daarom sterk aan om dergelijke keuringen volgens een gestandaardiseerde werkwijze en tegen een vast tarief uit te voeren en kwaliteitseisen voor de keurende psychiaters te formuleren. Dat kan de kwaliteit van de keuringen helpen verbeteren en geeft de betrokkene meer zekerheid en duidelijkheid. In het kader van deze standaardisatie zou de 'Checklist risicofactoren ASS' van het CBR aangevuld moeten worden met een aantal onderdelen zoals aangegeven in het achtergrond document bij het advies. Dit achtergrond document is ook in de bijlagen opgenomen.

Appreciatie van het advies

Het advies biedt een goede reflectie en belicht waar aanpassingen mogelijk zijn. Het advies komt tegemoet aan de wens om inzicht te krijgen in de nieuwste wetenschappelijke inzichten over de relatie tussen ASS en rijgeschiktheid. Ik wil mij inzetten voor een REG2000 die gericht is op het waarborgen van de verkeersveiligheid en die mensen niet onnodig belemmert. Zo wil ik het rijbewijs zo toegankelijk mogelijk houden voor mensen met een medische aandoening binnen de kaders van de verkeersveiligheid. Ik neem daarom het advies van de GR over om de rijtest niet langer verplicht te stellen. Alleen als een advies van een keurend psychiater daar aanleiding toe geeft zal het CBR een rijtest verplicht stellen.

Als gevolg van dit besluit, neemt het CBR op jaarbasis circa 5.500 rijtesten minder af en worden betrokkenen niet belast met extra onderzoek tijd. Ik heb het CBR gevraagd om een uitvoeringstoets op te stellen. Onderdeel van de uitvoeringstoets

is de vraag hoe het CBR denkt om te gaan met de overgangsgroep van kandidaten voor wie vóór de wetswijziging nog een rijtest gepland staat.

Tevens omarm ik het advies om te zorgen voor voldoende gespecialiseerde rijopleidingen voor mensen met ASS. Met de rijschoolbranche zal ik bespreken hoe zij eraan kunnen bijdragen dat er voldoende gespecialiseerde rijopleidingen zijn voor mensen met ASS.

Omdat de psychiater het meest deskundig is op het gebied van de relevante aspecten van ASS in relatie tot rijgeschiktheid, is de GR van mening dat de verplichte medische keuring door een psychiater moet blijven worden uitgevoerd. Hoewel ik begrijp dat de psychiater de medische kennis heeft om te beoordelen of ASS invloed heeft op de rijgeschiktheid, constateer ik ook dat een keuring door de psychiater leidt tot hoge kosten voor mensen met ASS, terwijl het maar in een zeer beperkt aantal gevallen zo is dat de keuring leidt tot het ongeschikt verklaren van de kandidaat. Ook merk ik op dat een aanzienlijk deel van de kandidaten de procedure niet voltooit. Ik wil bezien of er een alternatief voor de huidige keuring door de psychiater is die de verkeersveiligheid borgt en ook de toegankelijkheid van het rijbewijs vergroot. Ik zal in gesprek gaan met artsen- en patiëntenorganisaties of een dergelijk alternatief mogelijk is. Ook ga ik met het CBR in gesprek om na te gaan waarom mensen afzien van de procedure.

Ik bericht u begin 2022 over de uitkomsten van deze verkenning. Op de korte termijn zal ik aan de slag gaan met het advies van de GR om te bezien of de keuring door psychiaters kan worden gestandaardiseerd tegen een vast tarief en dat tevens kwaliteitseisen voor de keurende psychiaters kunnen worden overwogen. Ik wil dit nadrukkelijk eerst bespreken met de betrokkenen, waaronder keurend psychiaters, de NZa en het CBR.

Dit advies van de Gezondheidsraad zal zo spoedig mogelijk en uiterlijk deze zomer worden verwerkt door een aanpassing van de REG2000.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga